

Јасмина Дражић*

Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду

ЕКСПАНЗИЈА ПРЕФИКСА *ПРЕ-* С ПРИДЕВИМА И ПРИЛОЗИМА: НОВИЈИ ТИП ИНТЕНЗИФИКАЦИЈЕ И КВАЛИФИКАЦИЈЕ

Новоречје, 2026, бр. 14.

У раду се испитује продуктивност префикса *пре-* у творби новијих придева и прилога у савременом српском језику, с посебним освртом на неформалну комуникацију млађе популације. На основу анкетног истраживања спроведеног међу ученицима специјалне филолошке гимназије у Сремским Карловцима анализирани су нови придеви и прилози са префиксом *пре-*, њихова семантичка мотивација и прагматичка функција у комуникацији. Резултати показују висок степен продуктивности овога творбеног модела, као и тенденцију ка експресивној интензификацији и евалуацији значења. Употреба префикса *пре-* у овим примерима сведочи о ширењу његове функције од првобитних просторних и временских значења ка изражавању степена, појачане оцене и субјективног става говорника.

Кључне речи: префикс *пре-*, творба речи, придеви, прилози, интензификација, савремени српски језик, омладински жаргон.

1. УВОД

Подстакнути честом употребом придева *претеран* и прилога *претерано*, у значењу ‘добар/добро преко сваке мере’, тј. с изузетно позитивном оценом квалитета било којег ентитета, појаве или радње, нпр. *претеран филм*, *претеране ципеле*, *синоћ је било претерано*, испитали смо продуктивност префикса *пре-* у творби новијих придева и прилога, пре свега у говору младих. Иако је својство високе творбене продуктивности овога префикса већ потврђено у литератури, нпр.: „сложени придеви с овим префиксом, и у овом једином значењу (суперлативност), могу се градити од сваког простог придева“ (Стевановић 1970: 429); „ово је најтипичнији префикс за појачавање придевског значења“ (Стијовић 1983: 102), остаје питање у којем смеру се данас одвија процес творбе нових придева

* Jasmina@ff.uns.ac.rs; ORCID 0000-0003-0881-8053

и прилога у говору млађе популације који носи обележја нестандардног идиома, с експресивним елементима значења и потребом за економичним исказом (уп. Драгићевић 2009: 463). Зато се у раду анализира семантичка трансформација овога префикса из примарно просторног и временског значења у значење интензитета и појачане евалуације, потом значење мотивне речи која омогућује префиксацију овога типа, као и питање прагматичке функције новонасталих лексема, тј. њихове улоге у комуникацији.

1.1. МЕТОДОЛОГИЈА. Истраживање је засновано на резултатима добијеним анкетом, спроведеном међу ученицима специјалне филолошке гимназије у Сремским Карловцима. У анкетирању је учествовало 48 ученика, који су добили следећу инструкцију:

Напишите што више придева и прилога с префиксом пре- које користите у неформалној комуникацији, уживо или на друштвеним мрежама.

Добијени резултати класификовани су према фреквенцији и семантици мотивне речи. Да је творба овим префиксом врло продуктивна говори и податак да се њиме творе и именице: нпр. *прелепотица* и сл. које су се такође нашле у попису тражених речи у анкети.

У излагању ћемо се осврнути на неколико истраживања која се баве префиксом *пре-* из различитих аспеката и на релевантну литературу о творби речи у српском језику, као и на значења овога префикса забележена у *Речнику српскохрватског књижевног језика* (РМС). Презентовани резултати добијени анкетом показује сегмент савремене језичке слике као одраза менталитета младих и њихове потребе да квалификују (и квантификују) свет око себе.

2. ИСТРАЖИВАЊА О ПРЕФИКСУ ПРЕ- (КРАТАК ПРЕГЛЕД)

У РМС *пре-* се дефинише најпре као префикс који учествује у творби глагола, с издвојених 8 подзначења, при чему је прво: а. *правац, смер радње, кретање из једног места у друго* [...]. Ова ће компонента значења [правац, смер] даље генерисати метафоричка значења и код именица и придева. За придеве се бележи: 3. *у творби придева највећи или највиши степен својства или мере*: предобар, предраг, прелеп, премио, предуг, предебео. Из когнитивне перспективе ово се разуме да правац кретања достиже највишу тачку са смером нагоре – НАИЗРАЖЕНИЈА ОСОБИНА ЈЕ НАЈВИША ТАЧКА НА СКАЛИ ИНТЕНЗИТЕТА. Када говори о творби глагола с префиксом *пре-*, а у вези с овим, И. Клајн (2002: 269) наводи: „многобројна и разноврсна значења овога префикса могу се добрим делом директно или индиректно извести из просторног значења, које је у овом случају изражено предлогом *преко*“.

2.1. Р. Стијовић (1983: 133) бележи 173 потврде придева с префиксом *пре-* у РМС, при чему констатује да се појачано значење може нијансирати и наводи следеће значења: (а) прекомеран степен нечега као негативна одлика (*превелик*); (б) појачавање негативног степена основног придева (*прелош*); (в) прекомерност у позитивним особинама (*предобар*); (г) апсолутна суперлативност, врло висок степен нечега (*прекрасан*); (д) куртуазна суперлативност (*пресвети*).

Савремени пак примери, који излазе из овакве класификације јер нису део стандардног језика, показују нове смерове у творби с овим префиксом, нпр.:

- (1) Ово је *пребруталан* смути од боровнице! (Инст.)
- (2) Мој брат је *преверан* оној својој безобразној и незахвалној жени. (Ашић – Станојевић)
- (3) *Прејак* подкаст излази данас у 17 сати! (Инст.)

На основу ових примера запажамо да мотивни придеви (1) могу у потпуности променити значење (негативно постаје позитивно – *бруталан*); (2) комплементарни, без могућности компарације (*веран*), добијају својство градабилности; (3) проширују колокациони опсег и своде се само на обељежје ‘интензитет’ (*јак*).

2.2. У вези с класификацијом значења префикса *пре-* коју даје Р. Стијовић, Клајн (2002: 269) запажа да позитивно или негативно значење зависи од самог придева, а није условљено префиксом. Додали бисмо и да се перспективизацијом значење придева сужава на конкретну ситуацију, нпр. *те ципеле су превелике за тебе*, где се придевом не исказује ни позитивна ни негативна особина. Даље Клајн идентификује два основна значења придева овога типа:

- *ексцесивно* (кад *пре-* означава претераност, прекомерност), може се парафразирати са *сувише*: претежак – сувише тежак; *задатак претежак за мене*, и
- *елативно* (појачано значење); *прескуп накит*.

Како наводи В. Илић у литератури¹ се јасно семантички „диференцирају суперлатив и надсуперлатив (елатив) по томе што први увек укључује поређење са свим осталим елементима скупа (били они експлицирани или не), док се другим обележава веома висок, максимални степен неке особине без икаквог поређења“ (Илић 2025: 334).

Претпостављамо да ће примери у нашој грађи имати углавном елативно значење јер се у говору младих препознаје потреба да у свакодневной комуникацији сажимају афективни исказ да би он био што ефектнији и

¹ Ауторка се позива на истраживања Куљанин 2017: 181; Пипер, Клајн и Драгићевић 2022: 143.

тима експресивнији нпр: *Кул! Брутално!* итд. Ово је у писању још израже-није, што има везе са брзином у преписци, а што се после пресликава и у говору (*преготиван – прегот*).

2.3. Валентина Илић (2025) спровела је творбено-семантичку анали-зу речи² с префиксом *пре-* које имају елативно (или ексцесивно) значење на електронском корпусу српских твитова, с циљем да установи продук-тивност творбених начина с префиксом *пре-* и да их упоредити са стањем у стандардном језику.

Ауторка најпре констатује да префикс *пре-* у творби придева у срп-ском језику функционише као интензификатор који означава веома висок степен особине (елатив) или њено прекорачење уобичајене мере (ексче-сив). Запажа да је у корпусу твитова забележен велик број новијих придев-ских твореница које нису регистроване у стандардним речницима, нпр. *пресавршен, презанимљив, предосадан, пресеокси, преууховит, препоиштен, пребруталан, прелуд, престаиашан, прегенијалан, пресимпатичан, преод-вратан* и др. Ове форме, закључује В. Илић, настају додавањем префикса *пре-* на описне придеве који означавају градабилне особине, при чему пре-фикс максимализује степен дате особине и појачава експресивност исказа. Висока фреквентност таквих примера у жаргонском и интернетском дис-курсу показује да је овај творбени модел изузетно продуктиван у савременој неформалној комуникацији.

Оно што ауторка издваја као нарочито занимљиво јесте то што се префикс *пре-* у жаргону може јавити и уз придеве чија се особина у осно-ви не сматра градабилном (нпр. *преболестан, пренормалан, преспреман*), чиме се семантичка ограничења ублажавају у корист експресивности. По-ред тога, интензификација се често остварује и код придева који већ имају синониме, тј. блискозначнице (нпр. *преодличан, прелош, пресимпатичан*), што указује на то да говорници радије појачавају основни придев него да употребе лексему са интензивнијим степеном значења. Такве творенице служе наглашавању афективног односа говорника и представљају стилски маркиран, експресиван слој савременог разговорног језика.

² В. Илић је бележила све аутосемантичне речи: глаголе, придеве, прилоге и име-нице и назвала их ‘елативне творенице са префиксом *пре-* у електронском корпусу Tweet-sr (нерегистроване у РСЈ)’. До њих је дошла вишеструком претрагом јер су се поједине речи понављале, биле различитог изговорног лика, нису имале елативно значење итд. Ка-да су придеви (и трпни придеви) у питању бележи 68 примера (из базе *Tweet-sr*, која бро-ји више од 170 милиона речи), а међу онима који имају фреквенцију већу од 100, иденти-фиковани су следећи придеви: *пресавршен* (1404), *презанимљив* (305), *предосадан*, (259), *пресеокси* (238), *прејадан* (237), *преууховит* (227), *препоиштен* (225), *пребруталан* (191), *прелуд*, (186), *престаиашан* (143), *прегенијалан* (126), *преболестан* (101).

3. АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА АНКЕТЕ

Подела примера на придеве и прилоге само је условна јер се прилози творбено везују за придеве и могли би се анализирати као целина. Анализом смо ипак хтели да покажемо реалну слику разумевања префикса *пре-* бележењем прве асоцијације код ученика. Други разлог оваквог приступа јесте то што је често мотивна реч англицизам или ређе домаћа реч која, у зависности од контекста, може бити у служби и придева и прилога (*прекул*), а творбено је некад именица (*прегас*).

Испитаници су понекад у загради давали објашњење, коментар, своју дефиницију или информацију о томе колико је данас фреквентан пример. Приметно је да су били мотивисани, појединци су бележили и до 15 примера, минимум је био 2 примера, један листић је био празан. Од укупно 48 испитаника добијено је 13 придева изведених префиксом *пре-* који припадају жаргону и, као такви, својствени су свакодневной комуникацији младих. Уз придеве, ученици су наводили и прилоге и именице, чија је творба овим префиксом према литератури врло рестриктивна.³ Анкета је показала да постоји потреба да се својства уткана у значење именица, махом живих ентитета интензификују преко постојећих граница (нпр.: *прелепотица*, *прекринци*, *препи*ка* итд.).

Мањкавост ове анкете јесте то што недостаје бар најужи контекст. Претрагом доступних електронских мрежа и портала, за непрозирне примере дошли смо до значења, тј. до делимичне конотације, а питање употребе и ширег контекста остаје отворено. Даје се најпре попис ових придева према фреквенцији, након чега ће уследити анализа према значењу мотивног придева, његовом пореклу, трансформацији семантике, као и о ефекту који се жели постићи њиховом употребом.

ПРИДЕВИ (13 примера, 75 пута забележени, број записа дат је у загради поред придева)

прекул (1 коментар – *више је не чујем толико*) (12); *преготиван* (прегот) (8); *преглуп* (7); *прехот* (презгодан) (7); *предркан* (изнервиран) (6); *пребруталан* (5); *прејадан* (5); *прехејтован* (5); *прегас* (кад је нешто предобро; *предобар*) (4); *прејак* (4); *прекурчен* (један коментар: *изнервиран*) (4); *прелуд* (3); *пресмешан* (1)

3.1. Од записаних 13 придева, најучесталији је *прекул* (12 пута) код којег је забележено и једно запажање: ‘више је (реч) не чујем толико’. Овај коментар је драгоцен јер потврђује померања лексике на маргину и промене лексичког инвентара у омладинском жаргону, што је и очекивано с обзиром на његову иновативну и уникатну природу. У *Српском речнику новијих англицизама* (2021) лексема *кул* има два значења и реализује се и као придев и као прилог:

³ На основу грађе у РМС, И. Клајн (2001:174) бележи следеће именице: *преобиље*, *премоћ* и *превласт*, те још неке ретке примере (*препамет*, *препријатељ*).

1 poseban (neform.) koji se izdvaja ili razlikuje od drugih po nečem posebnom; = vrlo dobar, lep, prijatan, pametan, zabavan, zanimljiv, originalan, moderan⁴ i sl. Imaš li neke kul priče iz vremena dok si tražila eksponate za izložbu?

— pril

I super je kul kada napraviš stiker za svoj projekat.

2 poželjan (neform.) koji se ponaša ili odnosi prema drugima na društveno poželjne načine;

= opušten, = neobavezan, = trpeljiv, = tolerantan, = prilagodljiv, = pomirljiv i sl.

Izgleda da kul roditelj ne želi da razočara svoje dete, niti da dovede do konflikta.

— pril

(neform.) = prihvatljivo, = podnošljivo, = u redu, = dobro, = lepo, = bez problema

Префиксом *пре-* ове се позитивне особине или стања интензификују до максимума, што значи да се на првом месту, према резултатима анкете, појачава позитивно значење чега, иначе, веома доброг. Придеви *добар* и *леп*, како наводи Р. Драгићевић (2001: 199) десемантизовани су због своје колокационе презасићености и њихова се значења своде на [+]. Можда је ово разлог интензификације префиксом *пре-*, чиме се ова сема [+] – позитивно појачава и позитивно својство наглашава, добијајући притом експресивно значење. Забележени примери с друштвених мрежа упућују на то да се овим придевом обухвата значење позитивних и физичких и духовних особина ентитета: *прекул фотка, цегер, ствар, музика, кошуља, година, посао, фестивал* итд.

3.2. Интензификују се овим префиксом подједнако позитивне и негативне особине. Међу позитивнима бележе се следећи примери: *преготован* (*прегот*) (8); *прехот* (‘презгодан’) (7); *пребруталан* (у значењу ‘врхунски’) (5); *прегас* (‘кад је нешто предобро’; *предобар*) (4); *прејак* (4). Мотивни придеви (осим именице *гас*) *готиван*, *хот*, *бруталан*, *јак* иначе су део жаргонског регистра (осим *јак* у основном значењу), с тим што се њихова семантика у појединим примерима мења у комбинацији с префиксом *пре-*. Тако се *хот* везује само за добар физички изглед (‘пожељан’, ‘пожудан’), а *бруталан* за све што је изузетно добро⁵. Позитивне духовне особине сведене су на придев *готиван* – „simpatičan, prijatan, omiljen, dobar, izvanredan, sjajan” (Gerzić 2012: 109), који с префиксом *пре-* има и своју краћу форму: *прегот* (настало вероватно од именице *готива*, скраћено *гот*).

⁴ Дефинисање блискозначницама у овом специјализованом речнику има функцију адаптације англицизама у лексички систем српског језика, делимичног превода и потребе да се укључе, наравно, не нужно, домаће речи уместо позајмљеница. Осим тога, овај пример (*кул*) показује разуђеност значења, квалификовања од физичких и духовних ентитета (*добар* и *леп*), до интелектуалних, визуелних итд.

⁵ „brutala 1. snažno, agresivno. 2. jakog intenziteta. 3. muz. brzo i bučno sviranje (na električnoj gitari). v. cepanje“ (Gerzić 2012: 35).

Придеви *јак* и *слаб* централни су придеви, врло маркантно, како показује анализа упутница⁶ – њихово значење повезује највећи број придева људских особина у дефиницијама (уп. Драгићевић 2001: 207), што значи да је категорија интензитета изузетно доминантна у нашем вредносном систему. Зато је очекивано да се придев *јак* нађе и у говору младих и то са значењем још израженијег интензитета, што је исказано префиксом *пре-*. У електронским изворима налазе се овакви примери: прејак *излазак* (‘изузетан, забаван излазак’); прејак *фазон* (‘изразито смело или импресивно понашање, стил’); прејак *хит* (‘песма или музички хит који је доминантан или врло популаран’); прејак *смисао* (‘изузетно снажна идеја или порука’); прејак *осећај* (‘интензиван осећај’). Дакле, придев *прејак* у омладинском жаргону означава нешто што је изразито снажно, интензивно, екстремно, доминантно или импресивно, односно може значити и да је нешто претерано или ван уобичајених граница.

3.3. Негативне особине исказане придевима с префиксом *пре-* преваходно се односе на људске особине, али примери колокација с њима показују да им се опсег шири и на ентитете с обележјем ‘неживо’. Забележени су следећи придеви: *преглуп* (7); *предркан* (изнервиран) (6); *прејадан* (5); *прехејтован* (5); *прекурчен* (изнервиран) (3); *пресмешан* (2).

Прво, код ових придева уочава се потреба да се обележи бесмисленост, бескорисност, безидејност јер су заступљене творенице с мотивним придевима: *глуп*, *јадан*, *смешан*. У корпусу Sr.Wac⁷ забележени су овакви примери:

... овај формат такмичења је *преглуп*, јер је подложен намештаљкама.
мерцедес има ... *преглупу* ножну кочницу
не да ми се да одрадим *глупу* и *преглупу* папирологију
ништа више није било ни од Мастерса, само неке *глупе* *преглупе* копије турских
хитова.

Родитељски састанак је био *прејадан*
Заиста, лукав потез. *Јадан*, *прејадан* потез.
Конфликт у саобраћају решили на *пресмешан* начин
Пресмешан кикс голмана Радничког донео предност Партизану

Придевима *преглуп* и *прејадан* интензификација исказа постиже се и удвајањем с придевом без префикса, чиме се описана ситуација намерно таутолошки потпуно обесмишљава и доводи до апсолутног одсуства својства исказаног придевом. Придев *пресмешан*, поред основног значења – ‘веома забаван, духовит’, у овим примерима има и додатно значење – ‘једноставан, не посебно паметан’, што га повезује са семантиком доминантног глагола *глуп*.

⁶ Термин Р. Драгићевић (уп. 2001: 207).

⁷ <https://app.sketchengine.eu/#wordsketch?corpname>

Друго, забележени примери показују да се истиче потреба за исказивањем врло афективног негативног стања, што се, уз префикс *пре-*, постиже и употребом вулгаризама: *предркан*, *прекурчен* – оба у значењу ‘изнервиран’, како наводе испитаници. Примери колоката уз ове придеве у корпусу SrWas показују пак да ови придеви означавају и изражена позитивна својства квалификованих ентитета – *кућа*, *шампањац*, *монитор*, нпр.:

Molim sve goste kojima se složi od *predrkanog šampanjca* i jagoda (uvoz iz Španije) da overavaju u čokoladnu fontanu...

На крају, као важно појачано својство у говору младих издваја се крајњи степен лоше оцене чега, исказан префиксом *пре-* и англицизмом *хејт*: *прехејтован* – ‘претерано омражен, недопадљив’ (нпр. Мислим да је *песма* непотребно *прехејтована*).⁸ О постојаности и адаптираности овога англицизма у жаргону говори његово развијено деривационо гнездо: *хејт*, *хејтер*, *хејтовати*, *хејтовање*, *хејтован*, те даље фреквентан израз *бацити хејт*. У списку именица, које нису предмет рада, налази се и англицизам *кринц*, ‘стање стида због нечега споља’, које може бити појачано до максимума, исказано префиксом *пре-*: *прекринц* (нпр.: Ћубре од филма, *прекринц* за гледати.⁹ Инст.). Дакле, од мотивних англицизама у нашем попису нашли су се: *кул*, *хот*, *хејт*, *кринц*, што значи да се ипак домаћа лексика више користи и у жаргону када је у питању интензификација префиксом *пре-*. Можда би ситуација била другачија да су у питању префиксоиди *ултра*, *супер*, *екстра* итд., што може бити предмет даљих истраживања.

4. ЗАКЉУЧАК

Закључујемо да у говору младих постоји потреба да се исказе снажан, интензиван утисак који оставља свет који их окружује, што се на језичком плану постиже, између осталог, префиксом *пре-*. Мотивни придеви у резултатима анкете подједнако су позитивног и негативног значења и односе се и на материјалну и на духовну сферу. Њихова је особеност то што се у комбинацији с префиксом *пре-* жели исказати (а) врло висока оцена нечег позитивног (*прекул*, *преготиван*, *пребруталан*); (б) висок интензитет физичких особина, нарочито кад је у питању изглед (*прехот*, *пре-*

⁸ Пример у целини гласи: Мислим да је песма непотребно “прехејтована”. Да је нешто невиђено спектакуларно није али није ни толико лоше / - <https://evrovizija.rs/2024/04/09/ceska-2024-pedestal-iz-mog-ugla/>. Занимљиво је да се овакви примери у писаним текстовима стављају под наводнике, што може да говори о томе да се не доживљавају као део општег лексичког фонда, да су маркиране као експресивне, нестандартне итд.

⁹ У примеру се уочава и нестандартна форма ЗА+ИНФ, свеprisутнија одлика у говору младих, део супкултуре.

јак); (в) изузетна бесмисленост какве појаве или особе (*преглуп, прејадан, пресмешан*), с ироничном и подругљивом нијансом значења; те (г) крајњи степен негативног или позитивног афективног набоја, што зависи од ентитета који се квалификује (*предркан, прекурчен, прехејтован*). Дакле, поједностављено, градирана су до максимума или позитивна или негативна својства – добро и лоше на крајњим тачкама, као поларитети. Овај начин творбе није доминантан у стандардном српском језику, где се нове речи граде најчешће суфиксацијом. У жаргону пак важе друга правила јер се норма крши из потребе да се разликује супкултурни супстрат, да се буде оригиналан и помодан, да се буде другачији и то, између осталог, и употребом експресивне и творбено неуобичајеније и економичније лексике. Доживљај сегмента околине као веома интензивне могуће да корелира с инертнијим и затворенијим начином живота младих који ДОБРО или ЛОШЕ доживљавају интензивније или им је потребна екстремна супротност да би постигли равнотежу у својој слици света.

ЛИТЕРАТУРА

- Ашић, Т., Станојевић, В.. 2009. Мој брат је проверан – семантичка и прагматичка анализа префикса *пре-* у српском језику и његови преводни еквиваленти у француском. У: М. Ковачевић (ред.). *Српски језик у употреби*. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 289–303.
- Драгићевић, Р. 2001. *Придеви са значењем људских особина*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Драгићевић, Р. 2009. Иновације у творби речи у словенским језицима. *Јужнословенски филолог* LXV, 461–468.
- Илић, В. 2025. Новије (суп)стандардне елативне творенице са префиксом *пре-* у српском језику. *Творба, промена и норма у језичком систему. Зборник радова у част професору Божи Ђорићу*. Александар Милановић, Рајна Драгићевић, Вељко Брборић, Ана Мацановић (ур.). Београд: Савез славистичких друштава Србије – Завод за унапређивање образовања и васпитања, 333–344.
- Клајн, И. 2001. *Творба речи у савременом српском језику. Први део – Слагање и префиксација*. Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике – Матица српска – Институт за српски језик САНУ.
- Куљанин, С. 2017. Однос суперлатива и надсуперлатива у савременом српском језику. *Српски језик* XXII. 177–191.
- Пипер, П, Клајн, И., Драгићевић, Р. 2022. *Нормативна граматика српскога језика*. Нови Сад: Матица српска.
- Стевановић, М. 1970. *Савремени српскохрватски језик I: Фонетика. Морфологија*. Београд: Научна књига.

СТИЈОВИЋ, Р. 1983. Префиксација придева у савременом српскохрватском језику. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*. XXVI/1, 99–130.

ИЗВОРИ

РМС: *Речник српскохрватскога књижевног језика* (ур. Стевановић, М. и др.), I–VI. Нови Сад: Матица српска, 1967–1976.

Gerzić, B. 2012. *Rečnik srpskog žargona*. Beograd: SAI

Prčić, T., Dražić, J., Milić, M. (ur). 2021. *Srpski rečnik novijih anglicizama*. Novi Sad: Filozofski fakultet.

Sr.Wac: <https://app.sketchengine.eu/#wordsketch?corpname>

Jasmina Dražić

THE EXPANSION OF THE PREFIX *PRE-* WITH ADJECTIVES AND ADVERBS: A NEW PATTERN OF INTENSIFICATION AND QUALIFICATION

Summary

This paper examines the productivity of the prefix *pre-* in the formation of recent adjectives and adverbs in contemporary Serbian, with particular attention to informal communication among younger speakers. The study is motivated by the increasingly frequent use of the adjective *preteran* and the adverb *preterano* in the meaning ‘extremely good, excellent’, which suggests an expansion of the semantic potential of this prefix. The analysis is based on a survey conducted among students of the Philological High School in Sremski Karlovci, in which respondents listed adjectives and adverbs with the prefix *pre-* that they use in everyday informal communication and on social networks. The collected data were analyzed with regard to the semantic motivation of the base words and the pragmatic function of the newly formed lexemes. The results indicate a high degree of productivity of this word-formation model and a clear tendency toward expressive intensification and evaluation. The use of the prefix *pre-* in these formations reflects a semantic shift from its original spatial and temporal meanings toward the expression of degree, intensified evaluation, and the speaker’s subjective attitude.

Keywords: prefix *pre-*, word formation, adjectives, adverbs, intensification, contemporary Serbian, youth speech.